

För en simultan kyrka

»att utveckla metoder som hjälper oss att leva i en försonad mångfald«

När jag senast skrev en ledare för *Svensk Kyrkotidning* för ett drygt år sedan var det med en önskan att reformationsåret skulle präglas av självkritiska samtal där vi bortom polemiken vågade lyssna till varandras visioner av vad en reformatorisk kyrka ska vara, och vad som hindrar oss att vara det.

Jag kan inte säga att min önskan blivit uppfylld i någon större utsträckning. Dock har ansatser gjorts att fördjupa reflektionen över vad av det lutherska arvet som är värt att bygga vidare på. Ett ord som nämnts i detta sammanhang är ”simul” – att vi i vår tid behöver lära oss att tänka både-och snarare än antingen-eller. Vår kyrka behöver utveckla sin simultankapacitet!

Debatten kring det lilla ordet ”hen” i Västerås domkyrkoförsamlings julannons har gjort det behovet tydligt. Dels tydliggör den att vi behöver tänka mer kring ”sann Gud och sann människa”, dels att vi måste lära oss hantera det faktum att vår kyrka rymmer både ”konservativa” och ”liberala” teologiska strömningar.

För att börja med det senare: hen är ett ord som väcker känslor. För många av oss (som brukar få etiketten liberala) är det bara ett behändigt pronomen som befriar oss från klumpiga konstruktioner som han/hon eller vederbörande, men också fungerar som en markering av att konstllhörighet är av underordnad betydelse. Många av oss som tänker så menar nog också att konstllhörighet är oviktig i de flesta sammanhang, och är öppna för att ifrågasätta ett binärt könstänkande. För andra (som brukar få etiketten konservativa) är hen enbart en strategi för just detta ifrågasättande, och för dem är konstllhörighet en central kategori.

En del av protesterna mot Västeråsannonsen är av denna konservativa karaktär: det är viktigt att Jesus var man, därför underminerar ”hen” något centralt i kristen tro. Men det har också funnits andra argumentationslinjer, nämligen att ”hen” förnekar inkarnationen, att Jesus var sann människa, dvs en historisk person som var könad och hade en etnisk tillhörighet. Det konkreta och partikulära behövs för att tydliggöra inkarnationen.

Samtidigt är det (idag) få som blir upprörda av bilder som framställer Jesusbarnet som afrikan eller kines. Vi förstår att de bilderna vill uttrycka den

andra sidan av kristologin: att Jesus inte bara blev en konkret människa i en viss historisk kontext, utan också symboliserar ”den nya människan”, den paradigmatiske Människan som Guds avbild – som i det hänseendet kunnat ha vilken etnicitet eller konstllhörighet som helst som ryms inom mänskligheten, och kan avbildas hur som helst.

Vissa sådana avbildningar blir mer politiskt laddade än andra. När Jesus framställs som palestinier ses det av en del som ett uttryck för antisemitism, en förnekelse av Jesu judiskhet. Skulpturen Christa, en korsfäst kvinnokropp, väcker starka känslor. Liksom ordet hen.

Den kinesisk-amerikanska teologen Kwok Pui-lan säger att varje generation kristna på varje plats på jorden behöver besvara frågan Jesus ställer till sina lärjungar: Vem säger ni att jag är? Även om vi i vår tid har tidigare generationers kristologiska dogmer i ryggen är frågan inte uttömd, utan ställs på nytt till oss: det finns mer att upptäcka. Västeråsdebatten har visat att vi i vår kyrka besvarar frågan på olika sätt. Desto viktigare att vi samtalar om den, och gör det med respekt och öppenhet. Att provocera i onödan och att kasta etiketter och epitet som ”ultrakonservativ” respektive ”politiserad kyrka” eller ”lekstuga” på varandra hjälper föga.

Jag har svårt att förstå varför det är så viktigt för en del att bara benämna Gud med manliga epitet och pronomina. Liksom, förmodar jag, de har svårt att förstå varför det är viktigt för mig att låta språket avspegla att Gud är bortom konstllhörighetens begränsningar. Men jag tror att vi skulle kunna förstå varandra bättre, och respektera varandras hållningar, om vi fick tillfälle att tala med varandra under former som befrämjar det goda samtalet.

Vi behöver förbättra vår kyrkas simultankapacitet dels genom att satsa på gemensam teologisk reflektion, och dels genom att utveckla metoder som hjälper oss att leva i en försonad mångfald som rymmer både ”konservativa” och ”liberala”.

HELENE EGNELL

